

Abdülkadir Budak: 2000 Sonrası Şiiri Hakkında Düşünceler

(Bu yazının mektup bölümü Abdülkadir Budak'ın çıkardığı Sincan İstasyonu'nun 86 ve 87. sayılarında iki bölüm olarak yayımlanmıştır. Kişisel Web sayfamda şairin onayıyla yayınlanmaktadır.)

Zeki Z. Kırmızı

2016

**Budak, Abdülkadir; Ahşap Anahtar (2000),
Yazılı Kâğıt Yayınları, İkinci Basım, 2016, Ankara, 60 s.**

*

**Budak, Abdülkadir; Ev Zamanı (2002),
Yazılı Kâğıt Yayınları, İkinci Basım, 2016, Ankara, 69 s.**

*

**Budak, Abdülkadir; Sana Bakmak (2000),
Yazılı Kâğıt Yayınları, İkinci Basım, 2013, Ankara, 78 s.**

*

**Budak, Abdülkadir; Okyanus Görmüş Gemi (2013),
Yazılı Kâğıt Yayınları, Birinci Basım, 2013, Ankara, 75 s.**

“Ayrı bir dikkatle okuması ricasıyla.”

(A. Budak sunumu, 2016)

EK 1. KENDİMCE OKUMALAR

Açıklama:

Okumam boyunca üçüncü kaynaklara (Kendisiyle pek de barışamadığım Orhan Koçak yorumu ve Abdülkadir Budak'la söyleşiler) bakmayacağım. Onları Ek 2'de kısaca özetlemek istiyorum. Üçüncü kesimde kendi düşüncelerimi toparlamaya çalışacak, üçüncü okumamı yapmış olacağım.

Ahşap Anahtar

Şiir kitabına yazarınca şiirle önsöz çok alışıldık durum değil, üstelik belki ikinci baskıda (?) bu önsöze bir dördlük eklenmiş. Hemen başından belirtmeli ki kitaba girişte destek olma, okuru hazırlama, vb. işlevi taşımıyor yazarın önsözü. Karşımızda bir şiir var. Öyleyse neden gerek duyuldu buna. İçeride kitabın sayfaları boyunca sunulan bir resim var ve şair bu resimde okur algısını yoğunlaştırmak, hiçbir şeyi atlamamasını sağlamak konusunda son derece titiz ve beklentili. Kendi titiz işçiliğinin, kuyumculuğunun, korkunç yoğunlukta emeğinin karşılığı okur emeğinde birebir karşılansın, yankılansın istiyor ve öte yandan biliyor olanaksızlığını bunun. Yine de kendini bir *ideaya*, düşünülkeye (ütopya) bağlamakta ısrarcı: İki yaşamı koşutlamak. Şairle okuru adım adım birlikte yürütmek. Öyleyse ne gerekiyor? Harita mı? Harita, sınırlanmış alan demek, çerçevelenmiş resim gibi. Us tüm şiir içi sıkıdüzene karşın bağlantılarını yitirmesin, kendi ötesine göndermelerini bütünlüklü olarak taşıyabilsin, dağılmasın, dağıtmasın diye; parmakla imleyip göstermek için değil, genel bağlama (izleğe) eşduyumla ilişkilenelem diye, çerçevenin dışarısını, arkasını, şiirin yazılmamışını ama yine de orada önümüzde duranını kaçırmayalım diye, bir sınır, çerçeve-şiir gerek(ti). Ama daha ötesi var gerekçenin. Bana kalırsa **Ahşap Anahtar**, şairinin başka türlü ve eksik gedik alımlanmasına izin veremeyeceği ölçüde bir yaşam-şiir tasarı. Yaşamsal önemde bir tasar... İşte budur yazarı Önsöz'e bulaştıran ve bir daha bulaştıran.

Olabildiğince yorumsuz bir okuma yapacağım 2000 sonrası dört kitap üzerinden.

Önsöz-şiiirin adı **Muhteşem Ayıplar**. Daha burada iki kişi (figür) *Ben* (anlatıcı) ile *Baba* (anlatılan, öteki...ben) ekseninde bir kakışmanın kitabın omurgasını oluşturacağı belli. Okur birikimim çoktan, işin başında kıpradı, fitil ateşlendi ve yerli yersiz kendi bilinçüstü ve altı ormanım yığıldı şimdiden önüme. Daha dur, başlayamadık bile demeden. Kışkırtıcı, yani bir yandan çekerken öte yandan iten başlık, hem *muhteşem* hem *ayıp* olanda içgerilim ve bağlı imgesel çağrışım akışı kitabın içini arklamama yetti. Şimdi yavaşça okuyarak silmeye başlayabilirim Budak'ın kitabına kendi yazdıklarımı.

Zaten tasarını ilk dörtlükte dile getiriyor yazarımız. "*Dışlanmak nasıl bir şey*" (4) öğrenmek istiyor ve ahşabı metalin karşısına koyuyor. Bachelard'a özgü ahşap, tahta ve metal (çelik, demir, vb.) imgeçözümleri varsa eğer, tam da burada iyi olur, işe yarardı. Okuyalım. İçyetkeye (kaptan) dostça yapılan bir içdökü (itiraf) var. Unu elemişken, gündelik kıyımdan yeni ve şimdilik sağ çıkmışken; yaşamı istediğimize, uyumlu ve gölgesiz şeye, ayıp sayılanı üstlenmeye ya da ahşabın metali değil ahşabı yine öpmesine bükmenin, dümeni ertelenmiş çevirmenin sırası değil mi tam da?

Bırakalım ötekini, kendimize dönüp bakalım. Bir yanımız ağaç, öteki yanımız metal. "*Gövdem metal, ruhum ise ahşaptan*". (4) Bunca gerilimle, çatışmalar, savaşlar içre yorgunluktan, uykudan, '*kırılmış bir iğne*' olmaktan başka ne düşebilirdi ki payımıza? Gen başkalaşımalarıyla (mutasyon) varlıklar, geçmişten süzdüğümüz ilişkiler, imgeler git git yaratıklaştı: Çivinin sesinden kan sızıyor ve umarsız, metal handiyse karıştı karışacak ahşaba. Şair, "*Yenilecek kadar güçlü*" (5) olduğunu anlamış, yenilgideki güç düşüncesini benimsemiştir. '*Yenilgi*' nedir? Anlamalıyız.

Kitabı üç düzeye ayırmış Budak. **1. Ne oldu da tutuştu bilinçaltı ormanı?** (aşağısı, yeraltı, bodrum), **2. Aynı trene biner aynı ufka gitmezdik** (yer düzeyi, yol, giriş), **3. Ağrı'yi yalnızca dağ sanmanın sonucu** (yukarısı, gökyüzü, üst kat). Üç başlık da izleksel atamalar sayılabilir. İlk soru *ne oldu*, ikincisi *nereye*, üçüncüsü *ise kim?* Başka sorularla da tanımlanabilir üç ana izlek. Şimdilik bu tanımlamalar içerisinde sürdürüelim okumamızı.

Biz de soralım o zaman: Ne oldu da ve ne zaman, '*bilinçaltı ormanı*' tutuştu? "*Büyük kıyım zamanı*", diyor Budak. Gecikmiş bir hesaplaşma ya da er geç gerçekleşen, yaşamın tozu silkelenip kilimi yüklüğe kaldırılacakken borçsuz harçsız ayrılık için *helalleşme* zamanı mı bu (kitap)? Bu saatte böylesi kökenler hesaplaşmasını ne bağışlatır ki? Şiir? "*Ah ben doktor yerine şiiirlere gittim de*". (8) Hayır, olan şu. Şair yaşamının kırım anlarını şiire vuracak, büyük kırımların şiir-aynada yansımalarını resimleyecek ve bir örnek (model) çıkaracak. Örnek şairle beraber hepimizin örneği olacak. Öyleyse ilk kırım, babadan başlayabilir, üstelik anlayana ince bir göndermeyle (ima). Oğuldaki babayladır asıl hesaplaşma. "*Şiir atıp bıçaklar tutmalıyım kendime*". (9) Hem, babasında durmaktadır, durmaktadır çünkü olduğu ve olmadığı (her şey) babadandır. Ama babaya bakmak kolay olmayıp kuyu derindir. Karanlığa iniş ve ölümcül yıldırıları ile bu yolculuk göze alınacaktır, anne aradan çekilecek, ayna sırnı dökecek, bakılan (yani o korkunç şey) görülecektir. (10) Baba oğulu kurban edince insan kurtulmuş (!) olmalı. Eğer kurtulsaydı şiire gerekçe

kalır mıydı peki? Budak soruyor: “*Acıkmiş bir uçurum ben düşünce doydu mu?*” (11) Düşlerin biçici tarzı baba başka düşlerin güzel bir yanırlılıkla görünen ağlayanıdır da ve ağlayan bir insanla yaşamak bambaşka olabilirdi. Şiir babanın gölgesi olmasın? Çocuğun üzerine gölge değil gözyaşı dökülseydi, kurtarılan şiir mi olurdu, insan (lık) mı? Şiir insana karşı mı o zaman ya da insan şiire? Budak için tersi: “*Şiir uyanırken yazılan rüya*”. (13) Çocuk babalığına yatar, babasının ayakkabısına uyanırdı ama gün bitti, ikindinin alacası: ‘*vazgeçiş*’tir. Akşam ise ayrı ayrı ‘*tenha*’laşırdı. Çocuğun içinde babayla yürüyüşün çapak, çıkmaz yolları uzanır. Bu çocuk şairdir, erkek çocuktur, şimdilik kız çocuk değil. Hem, gündüz, birlikte ağın yol nedir? Yaşamın özeti belki de: “*birkaç dizelik şiir*”. (14) Köprüsüyle barışamayan, oğulu babadan ayıran su. Baba yukarıdandı, yukarıdalık, Tanrı’nın gözü ve ilenci. Oğulu ezen bakış onun dışında kalan dünyayı daha ölçeklendirir, büyütürdü. Saksılarda tutsak kalınır, bahçeye geçilemezdi. (15) Belli belirsiz bir yakınmanın uç verdiği an: “*Adını şaire çıkaran oğulun vardı ya.*” (15) Para etmemiş midir oğulun şairliği? Babada nice yankılanmıştır? (Hiç mi?) Kuşkusuz başkaldırının kökü başkaldırılıdır, “*baba bir iç çekiş, oğul travma*”dır. (17) Bu arada atlamadan: Şaire, *gül* diye imzaladığı şiir neden yetmedi de, “*tutuştun bilinçaltı ormanı*” durduk yerde (!) “*Gündüzleri gece gibi yaşayıp giden*”, “*yeşil geceleri*” dayatan baba unutulmuyor, oysa dualar, gecenin çifte gel giti (ikilemleri) unutuldu çoktan. Baba dolunay ışığına, ışık düşmüş kadına, velhasılı şiire karşıdır, düşmandır. Böyle “*mehtap*”lı aşklardan süre(gele)n şair şiirinden dolunayı çoktan sürgün etmiş olan günümüz şairlerine benzemez, bunu kabul edelim önce. O dünyanın şairinin payına düşen (yitim duygusu, akşam) ağır olmuştur bu yüzden. Aşk için üstüne “*mayınlı babadan*” geçmek gerekiyor. (19) Baba oradayken, dolunay, şair ve kadını içine alan şiir yine de olanaklı mı? Babanın kendi dolunayı (mehtabı) nerede peki? Yok mu(ydu)? Buluşması olanaksız raylar gibi süren yaşam içre anne, düşülen bir gölde giderek azalan nilüfer çiçeği gibiyken, baba öteki rayda yitirilmiş bir yaşam cephesi olarak sürmektedir. Oğul babanın “*saçları okşamayı unutmuş ellerine*” (21) yanırlılıkla düşerdi arada. Beklenmedik bir tansımayla baba oğulun üstünü örterdi üşümesin diye. Şair (oğul) dizeyi nasıl düşüreceğini bilemez olurdu düş mü, gerçek mi belirsiz o anlarda. Baba, “*buğdayın un olmadan önceki ruh halini*” bilmeliydi, kapalı odalarda düşler kurulduğunu. Düşü öğütmemeli, ufulamamalıydı. Sıra kâğıda gelir, ak kâğıda en kara şiir düşerdi, oğul şiirle arınır kâğıtsa kirlenirdi. Yazmak kusmak mıydı? Oğul babanın ölüsünün eline değil ayaklarına baktı. Çünkü “*oğlunun saçlarını okşamayan baba eli/ Ne işe yarar*”dı. (25) Sonra anne ölecek: “*Onu babama gömün, babamın denizine*”. (25) Yara açılmış, yaşadıkça büyümüştür. Ne baba, ne çocuk (oğul) kalmıştır geriye. Ama “*Babama benziyorum! Babama benziyorum!*” (27) Bilinçaltı tutuşuyor. Dehşet bedenleniyor, şimdi, burada, anlatan oğulda diriliyor. Elde var şarkısız iki insan: Baba ve oğul.

Aynı trene binilip da aynı ufka gitmemek olanaklı mı?

Kesişmeyen raylar gibi uzanan iki dizeli beyitlerle baba oğulu ölümden sonra da kuşatmayı sürdürmektedir. Baba yükselen duvar, oğul kuşatılan güldür. Gül kanı yoklar (imalar), mürekkebe (şiire) kan sızar. Şiir bahçeyi ve ölülerini dolaşır. Babaya benzerlik ürpertir. At bahçeyi bırakır, saksıya döner. Neden? Babayı oğulun uzanan eli ısıtmaya yeter mi, yoksa ölü el soğutur mu değıdiklerini? “*Karartma gecesidir*

yazdığın her bir şiir/ İçinde baban varsa, çocuk bunu unutma!” (33) Baba oğulun umutlarını, yönelişini, imgesini *kıran* girmişçesine kırıp geçirdi. Oğul da baba gibi durgun gölde fırtına yaratmayı bildi. Büyük döngü gerçekleşti (mi?) Babalık oğulu yakma töreni miydi (kurban)? Kim kimi yakıyordu ki gerçekte? “*Öyle uzun susulurdu ve de sabaha karşı/ Baba adlı denizden çıkardı oğul cesedi*” (35) Şaraptan ötürü üzümü (oğulu) kargışlayan baba ucu uçuruma çıkan bir yolculuktu. Daha acısı, oğuldu bu yolun yolcusu. Şu “*akşamlara*” duran çocuk... *Dışarıda* kalan şair... Kızkardeşi yalnızlık olan ve iki kardeş baba kilidini açamazdı. “*Baba ormansa eğer oğul kibrit çöpüyse/ Külün raporu istenir Abdülkadir Budak’tan*”. (42) Baba belki Afrika, ama oğul Nil olmadığını kaç kaygıyla dile getirir iki dizelik **Babam ve Nil** de. (43)

Peki, Ağrı yalnızca bir dağ mı? Bu *ağrı* belki de hem babanın, hem oğulun, oğulda süren babanın değil, her ikisinin birden yıkım altında kalmışlıklarının, ezilmişliklerinin ağrısıdır. “*Ruh depremi enkazından birlikte çıkarıldı/ Babalar ve oğullar! Babalar ve oğullar!*” (46) Ağrı babayı ve oğulu aynı zincire bağlayan süreklilik, yoksa bir dağ değil. Bu şiirleri yazarak oğul (şair) zinciri zorlamış, ağırlıklarını (safra) atarak azçok arınmış, dünyaya yalnızca diken olmaktan kurtulmuştur. Şiir baba imgesinden çatılıyorsa eninde sonunda, “*baba imgesini şiirden çıkarmak*” olanaksızdır: “*Etimden bir parça koparmak gibi*”. (48) Öyleyse bir kenarda tutalım, silginin silerken silindiğini. Oğul arınma çabasında kendini silerken babayı da silecektir. İyi de, **Ahşap Anahtar**’ın geldiği yerde, “*ucu paslı bir mızrak değilse*” baba, oğul babayı da arıttıysa, ondan korunmak için şiire ne gerek var? Güz yaprağı bu sorunun yanıtı olabilir. Güz yaprağı dirimle ölümün sınırı, bağışlayıcılığın gizi demek... “*Eylülde yaralarım bütün kitapçılarda!*” (51)

Ev Zamanı

Ahşap Anahtar’dan iki yıl sonra gelen **Ev Zamanı** (2002) Budak’ın yüzleşmelerini sürdürme tasarının ikinci adımı olabilir. Dolayısıyla kitabın tüm şiirleri kucaklayan genel bir izleği (imge, sorunsal, vb.) var. Genelde şiir böylesi bir izlekle ilk kez kitap düzeyinde ilişkilenmiyor kuşkusuz. Eleştirel bir tınlamayı kitap boyutunda bir tasara dönüştürmüş bizden bir şairi hemence anımsayamadım. Ama izleğe bağlanabilecek sayısız şiir var (olmalı). Romanımız ağırlıklı olarak ‘ev’ izleği içinde debelenmiştir desem yalan olmaz, bugün değil yakın geçmişte, bir dönem hele ağırlıklı. Şiirimizse henüz izleksel bağlamlarını (*paradigmayı* düşünüyorum) bu düzeylere sıçratamadı. Yalanlanmaya hazır ve yatkınım. Veysel Çolak’ta dramatik izleksel bir çerçeve anımsar gibiyim son kitapları nedeniyle. Yanılmış olabilirim. Bir şairin okur önüne bile bile çatışmalı dünyada(n) *biri* olarak da çıkması, aynı zamanda herkes gibi *biri* olduğunu anımsatması ya da bu izlenimi yansıtmaması şiirin benimsenebilir bir tutumu olabilir. Neden olmasın? Göstermenin nesneye takılma (fetiş) evresini aşan, yazgıdaşlığı, dolayısıyla kardeşliği vurgulayan paylaşımların, şiirin varsa işlevine dönük tartışmayı canlı tutması beklenir ve buna hakkımız var. Acıdan haz duymayı da yanı sıra aşmamız gerektiğini belirtmeme gerek yok sanırım. Ama önce okuyalım **Ev Zamanı**’nı.

Bu kez küçük, yine bir önsözle başlıyor kitap, yani **Önsöz yerine** bir şiirle. Ev bir yurt, tin olmalı. Kitap üç bölümlü: **Ünlem evler, Virgül evler, Nokta evler**. Evliliğin varsa bir zamanı, duygulanma, duralama, durma zamanlarını karşılayan bu başlıklar elbette değişmecesel. Kişisel zamanın seyredildiği dönemlerde ayrımsanmamış yabancılaştırmanın kişiyi (şairi) gelip bıraktığı bu yerde (Ev ama hangi ev?), “Gülümseyen fotoğraflar eksiliyor albümden”. (8) Kişi artık evde fazladır, “Ev odayı ısıtmıyor oda yalnızlığı”. (9) “Bir kuyuya düşer gibi” şiirlere düşmektedir şimdi. “Kopmak ve dönmek zamanı”dır. (10) Belki de şair değildi evi şiirleyen, ev şairi şiirlemiş olabilir, hem de derisine yazarak: “Belki de o yazmıştır ben olarak zamanı” (11) Ev hali, duruşma halidir. Ama yargıç, sanık kim, bilinmez. Yargının tartısı tek kefelidir hep. Evin zamanla bağımlısı olunur. Dünya değişir, minderin yeri değişmez. Evin, odaların, balkonun, bahçenin sakladığı anılar sökün eder: “Sokağa bakarsın, daha uzağa/ İçeri açılıyor dış kapı”. (14) Ev şairi izler. Şair evine düşümlenir: “Şehirler değişir, evler hep aynı/ Evin bir suçu yok, benim bağımlı”. (15) Ağrı değişmecesesi (metafor) yine önümüzdedir. Hayır, Ağrı Dağı’ndan söz etmekten vazgeçmiştir şair, çünkü dağ onu aşar. İç ağrısından (‘kapalı anlam’) söz edecektir o. Düşler geride kalmıştır. Artık evin toplamı ıssızlıklardan oluşuyor. Biri çıkıp ta, ‘kemandan tel koptu’, diyemiyor. “Bu evin toplamı dört otobüs, dört durak”. (16) Paylaşılmış yalnızlık evi tabuta çevireli ne kadar oldu? “Durgun bir göl gibi duruyor karım/ Kurumuş kuyular gibi duruyor bakışları/ Değişen şeyler var da konuşmuyoruz/ Biten bir şeyler var, ekler gibiyiz/ Ev dediğin artık büyükçe tabut/ Dört omuz taşıyor, evet bildiniz”. (17) Evin içi bir yara(dır). Biri ötekine uçurum, biri ötekine kuyudur orada. Çekiç bakırı döver durur: “Hep çekiç sesleri, çekiç sesleri/ Oğlum sandım dövülen bakırları”. (18) Şairin yüzü “başka yüzlerin alışverişi”dir. ‘Yorgun bir otel’dir. Yalnızlık evden çıkar ama alanlara sığmaz. “Orman çok uzakta ama dal burada kırılır”. (22) Bütün tabutlar yanlılıkla (bu) eve getirilir. Elli yaşın sınırında şairin bulunduğu anlam acıdır: “İzmarit kadar hükmüm yok tiryaki dudağında/ İçim sanki otelin yolcudan yoksunluğu/ Jokeyini bir daha mahcup eden at.” (23) Ama yine de ‘ekmek getirmekte ısrar’ eden ele ne demeli, nasıl dayanmalı içezikliğine. Şair kendi evinin nankörü mü? “Oturduğu evlere kötü şiirler/ Yazıp da bencileyin/ Sonra o evlerde oturanların/ Cezasını yine şiirler versin/ Okunmaz olsunlar bir tek dizesi/ Kalmasın yaralı hafızalarda/ Kendimi affedemem, sığındım çünkü/ Şiir adı verilen bu ima sanatına”. (25) Yazmak istemezdi ama şairi “esinleyen bir yanı vardı” aynı zamanda evin(in).

Evin şairi taşıdığı büyük kopuş ve buna isyanın duygusal tepkilerini dile getiren **Ünlem evler’i, Virgül evler** izler. Bir üste çıktık ve *evin ruhuna* dayandık. Evi virgülle önünden değil ardından gelen tamlayanından ayırdık. (Şiir başlıkları *Ev, ...* biçiminde.) Ev; değirmen, tekrar, sancı, Tanrı, eşya, pergel, yanlış, oğul, sentez, maske, makas, milat, midye, su, ayna ile tamlanır, ıralanır, ilişkilendir virgülle. Evler büyük tuzağa dönüşür, öğütür. Olumlu içeriği az, olumsuzu boldur ve yinelenir durur. Tekrardan çok belki de ısrardır ev: “Cehennem potasında kaynamasında/ Evet evet ısrardır ev”. (30) Sancıdır da: “Annem benden öğrenmişti sancıyı/ Ben bu evden öğrendim”. (32) İkcimlenmedir. Tanrısal bir yalnızlık, insanlarıyla artan bir yalnızlıktır. Ve nesnelere, eşyalardır çokça. Eşyalardan insanlara yer kalmamıştır git git. Evden çıkmak belki de

eşyadan çıkmaktır. “*Evden çıkmak kendimizden çıkmaktır/ Çıkalım kendimizden hiç olmazsa bir kere// Dönmeyelim evlere!*” (35) Yoksa duvarda çivi denli doğru ya da yanlışız: “*Duvarına çivi oldum/ Başına yumuşak yastık/ Ev bana dönüştü çoktan/ Ya da ben ev oldum artık*”. (37) Yaşamsal bir yanlışlık olmasın? ‘*Daha çok yanlış*’ göze alınır. Sonunda evin ceberrutu, despotu olarak bulur insan kendini. “*Polis sanılmam için o kadar neden var ki*”. (38) Ya şair? ‘*Asfalt çatlatacak çiçek?*’ Onun yanlışının ilk dördü şudur: “*1)Su sızdıran bir testiyim örneğin/ 2)Kuyunun içine doğan güneşim/ 3)Kendi tabutunu omuzlayan bir omuz/ 4) Ve kendini anne sanan bir evim*”. (39) Baba oğul izleği ev izleğinden ayrılamayacağına göre: “*Hem sonra nedir ki yanlış dediğin?/ Benim baba olmam mı onunsa oğul?/ İkimiz de istemedik bu rolü/ Kim kimin tanrısı ve kim kime kul?*”. (40) Baba için ev bir ormansa oğul için balta sorgusudur bir tür. Baba ve oğul birbirlerine istasyon ve trendir aynı zamanda. Ve uçsuz bucaksız bir genişlik... Kimse kimseyi bulamıyor. Beklentiler, umular ölçek değiştiriyor: “*Serçeden kartal umarlar/ Çocukların ve karın*”. (42) Makas, Budak’ın önemli nesne- imgelerinden biri. Evi kumaşla karıştıran el, sevdiklerini biçiyor: “*Bana neler oluyor, olumsuz bir değişim/ Gösteren ülkelerin birine benziyorum*”. (44) Üstüne kendini sergiliyor: “*Teşhirci biri oldum, sakınıyorum/ Yazamadan edemeyen kendimden/ Bir şiir daha çıkıyor, lanetler olsun/ Kumaşın makasa dönüşmesinden*” (45) Ve maskeler. “*Ev dediğim azizim maskeler üretmektir*”. (46) Tehlikeli olan maskenin farkında olmak kuşkusuz. “*Maskeli dolaşmak onur kırıcı ama/ Ne zaman çıkardıysam yüzüm üşüdü*”. (47) Şair kendine sorar. Öyleyse, “*Bu kitabı niye yazdın/ Sorusunun cevabını/ Su ile geçinen bir ateş verecektir*”. (48) Necatigilce eklenir: “*Ev biraz da çoğalırken/ Bir şeylerin eksilişi*”. (48) Ev inci yapan bir midye mi? Yoksa inci, hatta midyesi bile bir hesap hatası mı? Ev su ise su saflığını, masumiyetini ne zaman yitirir? “*Ve boğuyor nilüfere benzeyen hepimizi/ Masum sular sel olmuş kurtarın evimizi!*” (51) Ev aynada kendine baktığında insan (şair) ne görür? Yalnızlık? Sessizlik? Sorumluluk? Babalık?

Nokta bir şeyin durdurulması, bitişiyle ilgili... Zaman kapanır bir süre. Ölüm. “*Bir şey anlatıyor yaprak düşmekle*”. (56) **Münir öldü** işte. Bir talihsiz şiire son uyak olarak, “*Yan yana gelmekten korkan sözcükler ile*”. (57) Sonra yedi yazıklanma, yedi eyvah, yedi yitim: Faytondan at olup inmek, yaprakken rüzgârı aşk bilmek, ustalaştıkça çirak kalmak, bahçe olup çiçek açmamak, yaşlı zamanını genç gibi yaşamak, kar olduğuna bakmayıp ateşe âşık olmak, fırtınalar atlatıp bir limanda batmak. Tüm yazıklanmalarda sonuç kendini nedende bulur ya da tersi. Evi ev, liman sananlara şöyle sesleniyor şair: “*Ey evlerini gemi sananlar!/ Fırtınalar atlatıp bir limanda batanlar!*” (61) Ekvatorla kesişen evlerden bıkmıştır ve şimdi ayakları üşüyen bir penguendir. “*Bir önceki şiirden ödünç alınmış dize*” (63) ile noktayı bir fil gibi öleceği yere, yani eve koyacaktır. Bu bir **Ev Kitabı**’dır. Şair ünlem ile nokta arasında sarkaç gibi salınmaktadır. Sayfalar ağırlaşmış, demirden... “*Yine de kendine özgü çekiciliği*” olan “*ev kümes, zaman tilki*”dir. (64) ‘*Metal çağda*’ senaryosunu yazan şair oynamış, izlemiş, evi bitirmiştir. elinde ‘*ahşap anahtar*’... “*Evler bu kitapta kaç sayfa*”. (65)

Sana Bakmak

İki yıl sonra (2004) Abdülkadir Budak **Sana Bakmak**'ı yayınlıyor. Başladığı tasarımı halkalamayan bağımsız bir kitap bu: 'Evden biraz uzakta/İçindeki sokakta'dır. Şiirleri dört bölümde kümelemiştir ve ilk bölümde (**1.Uyku gidip rüya dönsen**) **Kadın ve Şehir** başlığı altında sayılarla adlandırılmış 10 şiir var. Kent ve kadın iki artımlı varlık olarak şiiri yoktan vara ular: "Teneke gidip de altın". (9) Şair dilek kipinde yeniden yaşamayı denemek ister. Bir kadına yeniden sarılmayı... "Aşk bir çelişkidir sorma". (11) Kent aşkın (ve günahın) uzamıdır. Kent bahanedir kadına giden. Yoldayız, öykünün ortasında. Belki bir düşte... Ama adam kendi öyküsüne inanıyorsa kentin aşk öyküsüne de inanır. Ürküntülü, korkuludur: "Bir sınav yeridir şehir ve gece/ Bir sınav yeridir gece ve kadın". (16) Kentse tüm öteki kentler gibidir: "Okurunu bekliyordur kitaplar kitapçıda". (17) Bir ayrımla: "O kadının orada oluşu var ya". (17) Işık ve aşk kazanacak, o kentteki kadın 'balkona' çıkacaktır. Adam kalktı, kent kalktı: "İşte şehir işte kadın". (21) Yine de bir korku: "Ya rüyaysa bu". (21) Hayır korku yersiz: "Denizi taradın kadının saçlarında". (22) Olmayacak şey oldu bu çağda. Taşı ipek sardı, kuşattı. **2.Gündüz yıldızları olan** başlıklı bölüm ötekine ('sana') dönük sesleniş şiirleridir daha çok: "Göğе bakmak gibi bir şeydi anlaşılın". (26) Bu bakış anlatıcıya (şair) iyi gelmektedir. "Sana bakmak güzel olan her şeydi". (26) Sevgiliye yalnızca bakılmaz, o beklenir de. "Bakar mısın sen// İşte böyle bir şeyim seni beklerken". (28) Ya sevgiliden öncesi ve sonrası? "Beni bırakıp gidişin toplumsal bir olaydı". (30) Ve aşk açlığı [Knut Hamsun'a gönderme: **Açlık**, 1890] bitmez, artar önceden sonraya. "İşte bunu anlamakta zorlanıyorum". (30) Tuhaf ama yaşam yine sürecektir. Şair geceye, sözlere değil sevgilinin gözlerine inanmıştır: "Dediklerime boş ver, çünkü onlar geçici/ Kalıcı olan gözlerim onlara bir daha bak". (32) Söze düşmek değil göze düşmektir kötü olan. Geceye haksızlık mı yapıldı acaba? Eninde sonunda yalnızlık gelir: "Boş konserve kutusunun tekme yemiş haliyim" (34) Ve özlem: "O kadar özledim ki sevgilim seni/ Bütün yoksul çocuklar bisikletlerde". (34) Su şairi sevgiliye ulaştırır mı? "Köprülerin ayağını okşayıp/ Senin ayakuçlarına uzanmak". (35)

3.Giysili Çıplak, sevi şiirini sürdürmektedir. Tarih, coğrafya, kimya, matematik vb. teni şarkılar. "Matematiktir tutturmuş son günlerinde/ İksinin toplamı bir etmesi halinde". (38) "Giyinince bir şarkının giriş"dir sevgili. Ama her giyinme aynı zamanda soyunmayla biter. "Giyinmişse mavi bulut/ Soyunmuşsa yaz yağmuru". (41) O zaman **tartım hatası** neden? "Nilüferi gölde değil de çölde/ Doğruyu tartıyor eğri terazi". (44) Bir yerde yanlışlık var. Ama bak, "aşk geliyor", "sırna kadem bas terazi". (45) Yanlış tartmana burada izin yok. Burası şairin yurdu... Şair sayfalarına şaraplı masa koyar ve masada tayfanın biri kürek çeker, sonraki sayfaya 'aşka koşan ince ayak bilekleri' koymasına kim engel olabilir? "Hangi sayfada kalmıştık? Gecenin yetim yerinde/ Bendim gündüz aydınlığına yenilmiş el feneri". (46) Eninde sonunda her sayfa bir kadının koynunda biter. Ama şiir ne derse desin, herkes gibi şair de 'kısacık'tı. "Kısacık zirveydim uzun bir kuyu/ Kısacık uyudum uzun uykuyu/// Kısacık sevgiliydim uzun bir aşkta/ Kısacık kavuşma en uzun ayrılıkta". (47)

4.Geç Yorum, şairden geriye kalacak olanın ayaklar değil, ayakkabı numaraları olduğunu söyleyen **Düşmanımın sayısı üç** şiiriyle açılır. Yaptıklarıyla değil 'düşükleriyle' anılıyor insan. Şair 'unutuşlar'ın iyi geldiği çağında tuttu "Aşkları yazmaya kalktı ateş kâğıda". (51) Duvar yerine alınına çaktı çiviye. Ah, bu (aşk) dalgınlığı... Öpmelerin değil yemelerin aşk dalgınlığı. "Bir zamanlar savurduğun o çığlığa rastladın". (53) Ve çığlık şaire, "Sen benden kurtuldun da kendinden asla", dedi. O çığlığı şimdi burada duymanın ne yararı var: "Ya sen benzeseydin o çığlığa

tastamam/ Ya o ılık seni de kendine benzetseydi". (54) **Geç Yorum**'un sırasıdır: "Neyi düşünürsen onu yaşırsın" (55) Tümü bu. "Kavuşmayı düşün kavuşacaksın"/// *Saatini aşka kur, vakti gelince çalar*". (55-6) [Merhaba Cemal Süreya: **Kan Var Bütün Kelimelerin Altında**] "Neyi düşünürsen onu yaşırsın/ Biraz geç oldu ama çözdüm düğümü" (56) Peki, sonuç: Yaşam tepiş tikiş içini doldurduğumuz hurdalık mı yoksa? "Hayatımız tam bir hurda yığını". (57) Nice yıldızlayıp pulladık ama olmadı. İyi, anlamlı şeyler olmadı değil. "Keman eşliğinde ağladığımız oldu." (58) Hatta "Uyansın diye öptk bir denizi alnından". (58) Üstelik "Özlemişiz kokladık beton delen çiçeğİ". (59) Altın olmasa da gümüş yeter mi?

Okyanus Görmüş Gemi

Dokuz yıl aradan sonra gelen Abdülkadir Budak Kitabı **Okyanus Görmüş Gemi**. Tek şiirli birinci bölümün adı: **İki yüzyıl arasında**... Sayı verilmiş 7 şiirden çatılı. Ağırlıklı ikinci bölümün adı ise **Yüz Nakli**. Kitapta dünyaya eleştirel bakışın şiir arakesitleriyle karşılaşılabılıriz. Önsöz yok yine. Çünkü kitap bütün olarak bir izleksel tasara bağlı değil anladığımca. **Neye Yarar Tecrübe**, diye sorarak başlıyor ilk bölümün şiiri. İki yüzyıl arasından geçen bir deneyimden söz edilmektedir. "Nice söz ormanı"ndan geçilmiştir. Şair bir döküm (envanter) çalışması, hesaplama içindedir sanki. "Köyde sahici olan/ Şehirde yalancı bir". (11) Üç kalp kırmış, iki gön almıştır belki. "Güneş olmaya kalkıp/ Gölge buldum kendimi". (13) Neden böyledir, şairin bir eli göğe bakarken öteki yeri imler. İki yolundan biri aşka çıkarken öteki ölme çıkar. Bir ayağı yazar, öteki siler. Şairin sadık imgelerinden saksı ve bahçe burada da karşımızdadır. İki arasında çiçeğini düşürmüş bir sap gibi eğilmek, kimse görmeden eğilip yine kendi paranı koklamak... "Bir kamyon olarak çarptıysam yazık/ Otobandan karşıya geçen köpeğe". (17) Kamyon değil de belki kaplumbağaydı, üzerinden iki kez kamyon geçen bir kaplumbağa. Bir şairi tedirgin edecek o son soru nedir? "**Bana yağmurdan bahsetme,/ Yağdır onu!**" Yanlışlık neredeydi? "Saksı çiçeği kaldım/ Bahçe nasıl güzeldi/ Bahçe nasıl güzeldi". (21) Aşk da abartıldı, gök de. Başka şairlerden alıntılarla ilerleyen sorgunun sonunda, "Çağıma ve kendime doğrulttum/ Duvardan alıp tüfeğİ/ Bu şiiri." (23) Yazmaya değer olan şairin acılarıydı. İnsan ağacının baltası ve kibriti kendisinden yazık ki... Ama ne olursa olsun; "İrmak hayat akıyor/ Biri yaşıyor bunu/ Bencileyin yazıyor". (27)

İkinci bölümde, şairin masasıyla zamanın arakesitinden çıkan yazı kimin diye sorar şair. Çünkü evde ondan başka kimse yoktur. "Okudum, çıktım evden/ Eve dönecek miyim?" (31) Masada unutulmuş olanı hangi el yazdı, şair değilse. "Deniz demiş adına/ Kim tutar bu adamı/ Okyanustan konuşuyor/ Konuşmuyor yazıyor/ Güneş görmüş masada". (33) Masada bırakılan, unutilan, bulunandan sonra düşünülen bir şey de var. "Masanın üstüne koymuştum, kim aldı ki?" (34) 70'lerden kalan yaşama sevinci. Mavi bulut üniformalı garip bir asker ve başka şeyler. İşte masa "Korkulardı, sanrılardı, disiplinlerdi/ Bütün bunlardan kurtarır, bu masa iyi kalpli". (35) Yer yer noktalama imlerini kullanmaya yönelmiş şairimiz (A. Budak) akan suya benzeyen iyi huyundan söz eder. "Geçtiğİ, dokunduğU her yere hayat veren". (36) İçindeki fenerle o huyunu aramaktadır şimdi. **Kara Kâğıt** iki çocuğuna (her ikisi de şair) ve sözcüklere adadığı şiiri. Bir tür poetik bildiri (manifesto). Yaşama şair arasında 'kara bir yazgı' gibi duran ak kâğıt 'bardağa sığın okyanus'tur. Şairin aklını ve duygusunu şiir haline getirmektedir. Yaşayanların değil yazarların bildiğinin itirafı bir tür. Şair yazdıkça kâğıtlaşırken o kendisi olarak, kâğıt olarak kalır. "Bu bana iyi gelecek, ya kâğıda gelmezse/ Korkusuyla yıllardır yazdım ha yazdım". (39) Kumdan cama seyir defteri tutan şairimize, bir an gelir ve bilemediğİ "bir haller olur". (44) El

konulacak nesi vardır: “*Kıçı kırık masayı kim alır?/ Eprimiş sararmış umutlarını,/ Kim alır yağmursuz bulutlarını?*” (45) Yine de iş buralara varmadan şapkasını şöyle bir önüne koymalı. Uyumlanma meselesi nedir, hele bir anlat. Sınıf atlamak da ne, nasıl bir atlamaktır? Polisin sıktığı sudan kaçarken geçtiğim kendi gölgem mi yoksa: “*Ben arada kalmışım,*” (51) **Orta halli dinozor** mu olup olacağımız? “*Beni üzdükleri oldu, iyi biriydim aslında/ Dünya bir çekişmeydi, çekişmeyi bıraktım*”. (54) Neye niyetlendik, kismetimize ne düştü: “*Sebepsiz geldim dünyaya, kalmak için sebep çok/ Başta farklı demiştim, farklı düşünür insan*”. (57) Başka şeye değil yalnızca ölmeye neden bulabilen şair şiirin sonunda kalmaya nedenlidir. **Bilanço** mu? “*Yol iken yolcu oldum, düştüm kendi peşime*”. (61) Afrika’nın açlığı şiiri bastırıyor: “*Ölsem ne değişecek, yaşadım ne değişti?*” (61) Kendini dönerken bildi. Geç miydi? “*Bu da mümkünmüş meğer, ben nihayet yaşlandım!*” (63) [NOT. Budak bu kitabın yayınlandığı yıl 61 yaşındadır.] Yurdum, çocukluğum sesimi duy, gel. “*Böyle bir coğrafya var tarihimde// Sincan bana mermerden bir kelime*”. (65) O bir şairdir, öyle doludur. Oğlunun, kızının, karısının ona dediği vardır, söze değil göze ilişkin bir şey. “*Onca acıya rağmen bak hâlâ ayaktayız*”. (73) Her ‘kayıp’la daha çok bulunan şey... Bir **Aile fotoğrafı**, duvarda.

EK 2. YAKLAŞIMLAR

Abdülkadir Budak, *Ahşap Anahtar*'ın ikinci baskısına (2016) Orhan Koçak'ın *Kopuk Zincir* adlı kitabında (Metis y., 2012) yer alan *Abdülkadir Budak'ın Ustalarıyla Hesaplaşması* adlı yazısını eklemiştir.

Yazısında Koçak, şairin bazı sözcüklere düşkünlüğüne değiniyor (Gül, Leyla, ceylan, avcı, yaz, güz, dizleri yaralı çocuk). Bunlara Afrika, Nil, orman, anahtar, vb. eklenebilir.) Bu bir tutuculuk belirtisiyse (Salih Bolat, 2000) bilinçli, seçili bir tutuculuktur ona göre ama daha önemlisi, yinelenen sözcüğün öncekine yaptığı çağrışımsal gönderme ve dolayısıyla pekiştirmedir.

“Duygusal tazelik veya biçimsel yenilik değildir Budak'ın şiirinin asıl aradığı.” 70 kuşağı içinde ölçülü uyaklı (klasik) şiire ondan daha yakını azdır. *‘Kasıtlı bir zerafet’* tarzını sürdürür. A. Budak, *“sanat olarak şiirler, bu sanatın temsilcisi şairle ve bu şaire uygun düşen şairce davranışla ilgili.”*

Onun motifleri, daha çok mazmunları (Divan) andırır, stilizedir. Hatta şair imgesini de kalıplar neredeyse. Şairde, *‘pratik davranışın dışına çıkaran işaret’*ler, *“temelde zaafa açılan ve zaaftan beslenen mezuniyetlerdir”*.

Koçak, Budak şiirinde bir özelliğe C. Süreya'yı kaynak olarak göstererek, değiniyor: Şiirin kendi kendini konu etmesi (Necatigil, Yavuz). Haydar Ergülen de yetkin bir örneğidir bunun.

Şöyle diyor Koçak: *“Şiirin kendi üstüne kapandığı dönemler, geleneğin ağırlığının arttığı, her şeyin çoktan yapılmış olduğu duygusunun güçlendiği dönemlerdir. Özgünlük-taklit karşıtlığıyla tanımlanan bir şiir kaygısı da o zaman belirir.”* Ona göre İkinci Yeni travmasıyla, şair kendisini bir şiir denizinde ötekilerle yüzerken buldu. Genç şairdeki *‘geç kalmışlık’* (‘Daha önce yazıldı/mı?') dediği şeyin örneğini Budak'ta yakalıyor. Bir şairi/şiiri ötekenden ne ayırır?

Budak'ın *Ahşap Anahtar*'ını yerleştirdiği bağlam da bu... Geçmiş şiirin sıkı babalarıyla hesaplaşma (kişisel ve sanatsal). *“Ahşap Anahtar'da şiir, şairin ödülü, anneden geliyor gibi ama üzerine babanın gölgesi düşmüştür.”*

Oedipal mücadele bir öyküdür diyor Koçak. Öyle midir tartışılabilir. Ama Budak şiiri *tahkiye* şiiri olmadığından ancak bazı şiirsel anlar ve izler Oedipal'la çakışıyor ona göre. Ekliyor: *“Freud tedirgin olacaktır: Biyolojik babanın da ötesine, sanatsal babalara ilişkin olan bir çekişmeyi bu kadar kasıtlı, bu kadar bile bile, bu kadar ‘kitabî’ ve buna rağmen bu kadar hatasız, bu kadar ustalıkla icra eden başka şiir okudunuz mu siz?”*

Yargı: *“Son yılların önemli şiirlerinden biri Ahşap Anahtar... “Sadece yol açtığı sezilerle değil, çoğu zaman romanda daha iyi yapılan bir iç tartışmayı şiirin kalıbına dökme çabasıyla da önemli.”* Ama Koçak'ın takıldığı yerler de yok değil. Acaba babayla hesaplaşmanın, Oedipus'un kenarından mı dolaşıldı? *“Boğuşmanın eksikliği, boğuşmanın güzel anlatımıyla mı telafi”* ediliyor? *“İnanırım, böyle iyi yazılmış bir hesaplaşma öyküsünden sonra, artık hesaplaşıp bitirmiş olmanın nasıl bir şey olduğunu gösteren ürünler de verecektir Budak.”*

*

Fatih Özdemir, 2002'de Abdülkadir Budak'ın **Ev Zamanı** kitabı hakkında bir yazı yazmış, şair bunu aynı kitabının ikinci baskısının arkasına koyacak denli önemli bulmuş (*Budala*, Temmuz-Ağustos 2002).

Özdemir, Budak'ın kitabında 'ev' temasına farklı bir açıdan baktığını belirtiyor. Örneğin, Necatigil'den...

"Kitaptaki bütünlüğü şair kendi şiirlerine göndermelerle, tekrarlanan sözcüklerle yaptığı sembolik çağrışımlarla –av, avcı, ceylan, orman, balkon, tren, istasyon, saksı, bahçe, oda- ve bu sözcüklerin bize diğer şiirlerini anımsatmasıyla sağlıyor. Bazen iki farklı durumu aynı sözcükle anlatmış."

Ev, kitapta olumsuz bir çağrışım yapıyor. "Şairin iç dünyasının bir sembolü olarak görebiliriz."

*

Sana Bakmak (2004) kitabının ikinci basımı arkasına ise A. Budak'la yapılmış iki söyleşi alınmış.

İlk söyleşiyi yapan Kadir Aydemir (*E Dergisi*, Ağustos 2004, sayı:65):

Söyleşide şair kendi şiir geçmişine kitapları üzerinden kuşbakışı bakıyor. İlk iki kitabını biçem arayışları olarak değerlendiriyor. Toplumsal konularla ilgilidir ama 'kendime bakmaktan' yanaydım, diye ekliyor. Sahicilik, ona göre 'kendine bakmakta'ydı. Başlangıçta Necatigil etkisini imliyor. Yani "toplumsal olana bireysel bir pencereden bakmaya çalışıyor." Alanda değil odada yazılırdı şiir. 'Bir garip toplumcu'dur. Kendine özgü tarzını **Gömleğim Leylâ Desenli**'de (1981) yarattığını düşünüyor. Oradan 'aşk' izlekli bir çizgi **Sana Bakmak'a** çekilebilir.

Ona göre şiirdeki yapı sorunu içerikteki bütünselliği korumayla ilgili. Yalnız şiir bağlamını değil, kitap bağlamını da her sözcük, dizede gözettiğini söylüyor. (Anahtar sözcükler bırakmak oraya buraya: 'Birer şifre'. 'Geneli hissettiren özel'.) Kitabın da imgesi vardır.

Şu söylediği iki kitap (**Ahşap Anahtar**, 2000; **Ev Zamanı**, 2002) bağlamında özellikle önemli. "Yine de bir meseleyi derinlemesine, etraflıca ele almaktan yanayım son yıllarda (...) Güzel olanla özel olan buluşsun istenmiştir. Bugün de öyle bakıyorum. Her şiirde değişen, her kitapta bir başkası olan şaire güvenemedim hiç. Köksüz buldum onları (...) Kitabın da kökü olmalı, çekirdeği. Genel bir bütünlüğü, iç tutarlılığı." Şiirlerinde (kitaplarında) 'gerilim' esastır, ona göre. 'Kendi benini de yerden yere vurma' kendine ilişkin ilginç, önemli bir saptama bence.

Üçüncü tekil kişiyle hiç şiir yazmamıştır birkaç ayrıca dışında. **Sana Bakmak'taki Hurdacılar** şiiri için (üçüncü tekil kişi) yalnızca kendi adına değil tüm kuşağı adına yapılmış bir özeleştiriden söz ediyor. Ama kendisi yatağını genişletmekle yetinmiş, öne çıkmamıştır **Hurdacılar'daki 'bu ağıza'** yönelmeyerek. Onun için önemli olan, yazılanın şiir değerine yükselmiş olması, okunacağı ortamlar bulması, örtüşebileceği ruh halleriyle karşılaşabilmesi kendi deyimiyle.

İlk tematik kitabı: **Yanlı Anka Destanı** (1994) 'Bir şairin şiir serüveni yine şiirle anlatılabilse yine şiirle anlatılabilse ve buradan da bir kitap çıkabilse ne iyi olurdu.'

İlginç bir vargı: “Şimdi, kim böyle bir kitap yapsa benden yola çıkmış olacak.” **Ev Zamanı** ile ilgili olarak Necatigil ve Saba’ya açıktan bağlıyor kendisini. “Yaşadığım sancılı, sıkıntılı, gerilimli döneme denk düşen şairlerdi onlar; ama şiirsel babalarla bir hesaplaşma da vardı işin içinde (...) Bu saatten sonra yalnızca iyi şiirler yazmakla yetinemem. Başka bir şey yapmak isterim; kendimce bulduğum boşlukları doldurmak.”

Endişeli Fesleğen’den (1999) itibaren her kitabından sonra şiiri bırakmayı düşünmüş ama yapamamış. “Şairin şiiri bırakma gibi hakkı ve yetkisi yoktur.” Ama şiir şairi bırakabilir. “Tamamlandım mı; hayır (...) Bir şairin kaygısı daha çok kendine dönük olmalıdır.” Ötekiler (şairler) için kaygılanmamalı. “Şair tektir, tek olmalıdır. Şair şiirin genel gidişatından sorumlu tutulamaz.”

Ona göre şiirimiz Nazım Hikmet etkisinin dışında oluşuyor. Aşması gereken ikinci büyük engel ise *İkinci Yeni*... “Bir sentez dönemi başlayacak gibi görünüyor en azından. Başlamalı.”

A.Budak Türk Şiiri içindeki yeri açısından hakkının verildiğini düşünüyor.

*

İkinci söyleşiyi yapan ise Cenk Gündoğdu (*Üç Nokta Dergisi*, Kasım-Aralık 2006, sayı: 7):

Söyleşide ilk şiirini lise öğrencisiyken 1970 yılında yayınladığını söylüyor Budak.

Kendini toplumcu kuşak içinde görse de Necatigil’i, tu kaka edilen *İkinci Yeni*’yi yakın bulduğunu, öteki şairlere göre daha bireşimci bir yerde durduğunu belirtiyor. Bireysel acılarını, sevinçlerini dile getirmekten geri durmamıştır. Üçüncü çoğul kişi değil birinci tekil kişiyle konuşan azınlık içindedir.

Şiirinin kaynakları sorusuna verdiği yanıt: Halk şiiri.

“Benim okullarım kendi dergilerim oldu.” Ozanca, *Hâkimiyet Sanat*. Ses getiren şiirlerini 80’li yıllarda yayınlamıştır. “70 Kuşağı’nın trene son istasyonda binmişlerinden sayılırım ben.” 80’li şairlerin muştucusu, 70’le 80 arası köprü olduğunu Adnan Özer yazmış.

“Benim asıl ustam Behçet Necatigil olmuştur; Zeki Ömer Defne, Ziya Osman Saba olmuştur.”

“Öyle ya, küçük burjuva şairini de (Necatigil-ZZK) seven bir toplumcu ne menem şeydi?”

“Ben kendi adıma toplumcunun içeriğini, bireyci denilerek itilen şairlerin tekniğini kavramaya çalıştım, bir senteze yöneldim. Yazdıklarımın şiir değeri taşıması daha önemliydi benim için; şiirin bir söylev sanatı değil ima, içlenme sanatı olduğuna inanıyordum.”

“Dünyanın sosyalist kanadına yönelik haber bültenleri gibiydi şiirler sanki. Solcu olmak şair olmaktan daha önemliydi o zamanlar; evet öyleydi.”

Adını andığı, önemli bulduğu şairler: Turgut Uyar, Dağlarca, Yesenin, Oktay Rıfat, Dranas, vb. Ayrıca Kansu, Külebi, Behramoğlu, Durbaş.

En sevdiği kitabı 2006 itibarıyla **Geçti İkyaz Denemesi** (1978).

Budak için eleştiri önemli ama yanıldığı olmuştur. Yanılabilir.

70'li yılların şiiri zorunluluklar nedeniyle tekniği boşladı. “*Kendi payıma hiçbir dönemimde Marksist olmadım, fraksiyoncu olmadım ama soldaydım.*”

“*Toplumcu özü İkinci Yeni tekniğiyle vermek*” çabası içinde olduğunu söylüyor. Örnek olarak verdiği kitabı **Gömleğim Leylâ Desenli** (1981). Ona göre 70'lerde “*poetik tutumdan çok politik tutum esastı.*”

“*Şiir düşüncesini (poetikamı) şiirle izah etmeye çalışanlardan biri olmalıyım kendi payıma.*”

“*Şiir, şair üzerine yazılmış onca şiir. Şairin poetikası yazılarından olduğu kadar şiirlerinden de çıkarılır, daha çok da ikincisinden. Ben böyle düşünen yetmişlilerdenim.*”

KENDİ OKUMAM: BİR MEKTUP

AÇIKLAMA

*Türkçe şiir evrenimizin önemli bir şairine son dört kitabı üzerinden düşsel bir mektup yazmak için görünür bir gerekçem yok. İş zorlaştırdığımın, kendi okumam açısından belki de şimdiden çıkmaza sürüklediğim ayrımındayım. İnsandan insana dolayimsız bağlantıların her zaman başışlanabilirlik çizgisinde bir içtenlik kanıtı olmayacağını, Budak'ın da şiirleriyle (Örneğin, **Ev Zamanı**) sıkça vurguladığını sandığım gibi, tersine bir bataklık olasığını barındırdığını biliyor olmalıyım. Öte yandan kurmaca bir söyleşinin (aslında seslenişin) olanaklarını denemek hiç de kötü olmaz. Bizi bakalım nerelere taşıyacak...*

El atmışken Abdülkadir Budak şiirinin tümü üzerinden bir okuma doğru, yerinde olurdu. Bu türden tasar nitelikli okumalar yapıyorum dizgesel bir yaklaşımla. Ama tasarılarım, düşlerim benden büyük ve büyüyen bir şey daha var ürkütücü biçimde: Aç. Yazgı denilen böyle bir şey olmalı. (Bkz. Marquez, Tosuner, vb.).

Şairimiz, kendini ve şiirini, hakkını vermesine ve hoşnutluğuna karşın bir başvuru (referans) olarak dayatmadığı için aralıklara, alacakaranlıklara sıkışmış gibi görünüyor, sanki ortalamanın şiirsel sesiymiş algısına yol açıyor. Durum yalnızca şairin tutumundan kaynaklanmıyor elbette. Oysa dörtlü okumamın bana gösterdiği; Budak şiirinin Türk şiirinde yerinin yetkin bireşimleyicilikten, kurucu nitelikte olmasa da, yapıçatı (belki yapı demeliydim) ustalığına bir yayı açıldığı, trigonometrik değerinin yüksek olduğu.

Ben bu şiirin karşısında ne yapabilirim? İçinden çıkamadığım ve bir kez daha çıkamayacağım sorum budur? Bu şiiri kendimden nasıl geçirdim, geçirebilirim, geçirebilirdim? Bu şiirin olmayanını, artanını, dahasını (vaat), açılımını, kaçanını (Derrida) yeniden kaçırmak üzere bir an yakalayabilir miyim? Sorular uzayıp gidecek...

Burada Budak şiirinin hakkı, 1) Türkçe şiire bütünlüklü olarak egemen olunamadığı, 2) A. Budak şiiri bütün olarak okunamadığı, 3) Türkçe şiir tartışmaları geçmişten güne hiç olmazsa ana çizgileriyle izlenemediği, 4) Budak şiirinin dolayında tartışmalara tanık olunamadığı için, verilemeyecektir. Bir kere bunun bilinmesi gerekir. Kimseyi ve kendimi yanıltmam. Ama yatıştırıcı bir şey var, o da şu. Tüm bunlar elendiğinde geriye bir üçlü (Hayır hayır, hiç de kutsal olmayan bir üçlü bu.) kalıyor: Yazıcı, yazı, okuyucu. İşte tam burada, kıtaları zamana bindirdiğimizde, yazı cumhuriyeti özerkliğinin özellikle altını çizmek isterim.

Yalancı mektubum aşağıda.

Şiiriniz, hakkında yazılmayı, iyi şiirlerin tümü gibi, gereksiz kılan bir şiir. Dolayısıyla şiiriniz hakkında yazabileceğim şeyi şu anda bile kestiremiyorum, yani bu yazı nereye gidecek? Ve işte bu nedenle dilimi akışına, özgür bırakmaktan başka seçeneğim yok. Aslında 'hakkında yaz(ıl)ma' ne demek önce bunu anlamam gerekiyor sanki. Bir şey hakkında neden, niçin, nasıl yazılır? Burada güçlük ikiye katlanıyor. Yazı, yazı hakkında yazıdır. Aynı zamanda yazdığınca okuyan insanlar

olmanızı ayrıç içine alırsak, siz yazarların okuyanlara göre durumu daha iyice. Çünkü ilk elden yanıtlıyorsunuz yukarıdaki temel soruları. Dışarıda duran varlıkları kişisel düzgüleme (kodlama) siyasetlerinize uygun olarak genel ve özel sözlüklerinizdeki sözcüklere bağlıyor, *ilk* okumayı yapıyorsunuz. Bizlerse arkadan, okumanızın okumasını... İlkini anlayabilir, hatta bağışlayabiliriz (Şaka yapıyorum.) Ama ikincisini bağışlamak için gösteri dünyasının (!) en iyi taklasını atmamız iyi olurdu.

Oysa ben bu yaşmda iyi takla atabilir miyim bilmiyorum. Üstelik yazı hakkında yazıyı, hadi yaygın deyimiyle eleştiriyi (Eleştirii sözcüğü, kültürümüzde yüklendiği içerikle bana yetmiyor.) böyle anlamamak yaşım gereği işime geliyor.

Bu arada sizinle hemen hemen aynı yaşlardayız. Yani zamana ve yere ilişkin tanıklıklarımızın büyük ölçüde örtüştüğünü varsayabiliriz, en azından şiirlerinize bakınca durum benim açımdan böyle. Kendimizi içinde bulduğumuz bu sirkte aynı çemberlerden geçmiş, havalarda uçup kopan iplerle kendimizi bir anda yerlerde sürünür bulmuş, şiddetin diliyle dıştan/içten yüzleşmiş, yapmış yıkmışız, bir o denli de yapılmış yıkılmışız. Hiçbir şeyi sonuna değin götürememek kötü yazgımız olmuş, ama teslim olmamış, şiirin elini bırakmamış, iyi yazgıya yatırmışız olanca özümüzü; siz şiiri yazmaya, ben şiiri okumaya. Sanırım sizi de beni de çeviren, şiirin direnen, ele geçirilmez yanı, çekirdeği. Onu kendimizden ayrı tutmamayı her nasılsa öğrendik.

Kuşkusuz okurun okurluk deneyimini bir başka okurla ilişkilendirmesi, paylaşması yerinde olurdu. Benim size seslenişim biraz arsızlık sayılabilir. Bu sesleniş bir deneyimi paylaşmanın ötesinde ya da berisinde kalacak kaçınılmazca. Siz de bir deneyimin (şiir yazma, söyleme) içinde olmanıza karşın ve okumakla yazmak arasındaki sınır bir yerden sonra belirsizleşiyor olsa da, gerçek; iki deneyim biçiminin çıkış noktaları, varsayımları, donatıları, vb. açısından başka olduklarıdır. Ama olsun, ben gözümü karartıp, bir üst bağlama, okuyanı, yazanı, onların dışında kalanı da kümeleyen bir üst bağlama atayarak kendimi, evrensel kardeşliğimizi (*şimdi buradaya*, tarihe inat) bir kez daha sınamaktan yanayım ve bu tutum bile tek başına aptallıklar yapmamı engellemeyecek ama tersi ne yazık ki olasıdır.

Okumalarımı, göreceksiniz, dizgeli bir çözümlemeye bağlayamıyorum, bunu istemiyor oluşum da duruşumu belirleyen etmenlerden biri ayrıca. Sonuçta elde başı sonu belli, sınırları şimdilik çizilmiş bir alan olduğuna göre yapılacak şey yazınbiliminin oldukça geliştirdiği ve incelttiği kavramsal aygıtı bağılı olarak bir tarama çalışması yapmaktır. Akademiler bu yöntemi kullanıyor genelde. Öğretim açısından bilimsel akademik çabanın usu ve bağılı olarak yöntembilimini bilediği açık... Sınıflandırmayı, bölümlemeyi, çözüp yeniden bireşimlemeyi anlama girişiminin yöntemi olarak küçümsemediğimi, hatta savunduğumu belirtmek istiyorum. Ama benim tembelliğimin hakkını böyle sıkıdüzen bir emek süreci veremez ve Sayın Budak tembelliğimle başedemiyorum ben. Ve biliyorum, eğer bir şeye hakkımız yoksa onun adı olsa olsa tembellik olabilir. (İki büyük yazara bir selam: Gonçarov, Nesin.)

*

Siz kendinizi genel şiir ırmağımızın içinde oldukça kesin konumlandırmanıza karşın aralığın aralığından bir şiir çıkardığınızı yazmaktan kendimi alamıyorum ve dikkatinizi çekmek isterim, anlama çabası içinde olmama karşın değişmeceler evreninin diline başvuruyorum. (Bunu baştan yadsıyabilirsiniz.) 70 şiirini bir aralık olarak görmemek için kendimi zorluyorum, ama siz bu trene son vagondan bindiğinizi ve şiir anlayışınızın 70'lerin egemen şiir tutumuyla tam örtüşmediğini söylediğinizde ikinci aralık, aralığın aralığı (yadsımanın yadsıması?) canlanıyor gözümde. Şiirimizde kuşaklaştırma ve şair/şiir duruşlarını çatıştırma, buradan Türkçe şiir tarihi çıkarma çalışmalarını elimden geldiğince izlemekle birlikte bunun yöntembilimsel bir kolaylık, karşılaştırma olanağı sağlamaktan öte işe yaramadığını, hatta zaman zaman daha büyük ya da küçük hakikatleri örtme işlevi gördüğünü düşünüyorum her nedense. Ardçağcı yavelere karşın *bütünün*, Badiou'yu Platon'a bağlayan aynı gerekçelerle, şiire soyutlanmış, ıralanmış tekilliklerin karşılaştırılmasından daha anlamlı bir ışık düşürdüğünü, şiiri şiirlemekte ayrıca işlev gördüğünü ileri sürsem belki de saçmalamış olurum. Çünkü şairin kendisi de bu tanımları, sınıflandırmaları sağladığı kolaylıklar açısından, tıpkı sizin gibi, kullanmayı yeğliyor. Haksız mı? Hayır değil çünkü şiir hakkında yine de konuşmanın sürmesi gerekiyor. Elimizde gereç (terimler, ölçütler, kalıtlar, vb.) ne ise öyle konuşulur. Bir yanlış yok kuşkusuz.

Okurluğum ise İngiliz ya da Alman yazın geleneğinin kendini kavrama biçim ve yetkinliğini, örneğin şiirin İngilizce, Almanca dilleriyle ilişkisi içinde kavrama biçimini özlüyor. Şiir (özellikle bu yazı türüne, türel sınıflandırmayı her ne kadar tartışmalı buluyor olsam da) bir dil tutumu, hatta siyaseti ise, dilden kavranılmayı hak etmiyor mu? Daha ötesi: Dil o dili kullanan halkın günle buluşma, kesişme, yüzleşme hali olduğuna, yaşam her gün yeniden dilden başlayıp sürdüğüne göre şiir bu gündeliği, dili, dolayısıyla aslında yaşama ilişkin seçimleri, siyasetleri yerinden eden, öteleyen bir çıkıntılık, başkaldırı, dilden çıkıp dile kafa tutan bir ayaklanma sayılmamalı mı? Bu benim şimdilik bunca somutlayabildiğim bir soru, sorulardan bir soru: Şiirimizi dille ilişkileri içerisinde, dilden aparılan, dile katılan, dile çarpan, dilden kotarılan olarak zamana ve uzama yaymak, tarihsel, yersel yankılanmalarına bakmak, yani bir şiir (dili) siyaseti çıkarmak. Sorgulamamız gereken belki de dilin kendini aşma, aşkınlık siyasetidir ve iki örnek, Rilke, Dağlarca dilin şairi şiirlediğini ve neyi anlatmaya çalıştığını göstermeye yeter mi bilemiyorum. Varlıkla *poetik* buluşma diye kabaca tanımlayacağım Heideggerci bir yaklaşıma tüm bunları söylerken sakınımla yaklaştığımı burada belirtmeyi ayrıca gerekli görüyorum. Varlığın devinmesi ve şiirle görünümüne gelmesi için hiçbir gerekçe, neden yetmez. İşin içine varlığın bilinci karıştığında ise insan alanındayız ne yapsak. Varlık, tasarımızdan ibaret...

Değerli Şair, konuyu dağıttığımın ve sizin son dönem şiiriniz üzerine söyleşmeden kaydığının ayırımındayım. Artık sözü düze getirmenin sırası. Ve inanmayacaksınız, geldiğim bu yerde bile bu yazının arkasını göremiyorum.

Şiirinizde gördüğüm, daha önce görmediğim, beni kışkırtan şey ne oldu? Şiirimiz içinde sizinle neyi (de) berilemiş oldum? Hangi Türkçe dalgası, kıvrımı (Deleuze), edası içimi oydu, yaşamımın içinden bir türlü süzüp getiremediğim o şeyi buldu, çıkardı, getirdi, önüme koydu? Bütün bunları şiirinizde imge şiiri yazmanıza karşın bir imgeye bağlamakta güçlük çekiyorum, ama bu buluşma yine de gerçekleşti, evet.

Nasıl oldu? Aralıktan, geçitten bir şiir çıkarmış olmanız; Anadoluluğumuzu, bize özgü bir aralık duygusunu şiire bir yarım(kalmışlık) ayla(sı) olarak yüklemiş olabilir mi? Çıkarılan dış(aralıklı) sesle içeriden duygularımız, kişisel görgümüz, yaşantılarımız birebir örtüşmediğinde, çoğu kez de aykırılaştığında, çatıştığında verdiğimiz tepkiler ya duygularımızı yükseltmiş o dışarlıklı seslere bağlayıp kendimizden vazgeçme pahasına bağlanmak (bende olmak, bir tür yarılma, şizofreni) ya da içe dönmek, içerileşmek ve dışarıdan kopup ilişkisizlenmek (çöküntü, depresyon, nevroz)... Sizin şiirinizdeki ayla ise bu iki tepki biçiminin yadsınmasından örgülenip yükselen, *ne o, ne o* aralığından çıkan bir hava (atmosfer). Sanırım benim sizin şiirinizle buluşmam şiirinizin bu genel havasıyla yakından ilgili. Ama erken yargı verip elimi bağlamak istemiyorum. Biraz daha şişireyim kafanızı.

Sayın Budak, en baştaki ve bana tebelleş olan sorumdan kurtulabilmiş değilim. Şiir orada dururken hakkında ne yazılır? Örneklere bakmak bizi yatıştırabilir mi? Şiire bakışın geniş yelpazesinde her bakış açısı tek başına körün fille ilişkisini anımsatıyor. Amaç eğer şiiri bilgiye getirmekse her şey bir yana bunu pek zavallı bir anlama girişimi olarak değerlendirmeliyiz. Şiirden bilgi sızdırmak yazarı ve okuru doyuracak bir ilişkilene biçimi değildir (belki bir parçasıdır Eagleton'ın da vurguladığı gibi.) Şiiri eninde sonunda birlikte yaşamayı benimsememiz, öğrenmemiz gereken öteki, tuhaf, vb. varlık, hatta bir kedi (M. Tamen üzerinden Lewis Carroll) olarak görsek iyi olacak. Yazar ve okurda ortak alan, akak, ark nasıl oluşuyor? Çok zor ve anlaşılamayacak bir şey değil sanılacağı üzere bu soru. Ortak kaynaklar, imler, izdüşümler altyapıyı çatıyor. Üstüne yazarın ve okurun yaşamları içinde kendilerinden ne yaptıkları biniyor ve zorunlu ya da rastlantısal birçok imge, yarı imge ya da düpedüz sözcük-nesne kesişmelerinden örtüşmek, anlamak, bağdaşmak diyebileceğimiz şey (uzlaşma) çıkıyor. Ama iyi şiir(leme) için sizin de çok iyi bilebileceğiniz gibi (çünkü şiiri yazmak üzerine düşünüyorsunuz da eşanlı olarak) buncası yetmeyecektir. Bir de yazarın ve okurun şiire gelecekte eklediklerinin (söz, vaat) kesişim alanları, arakesit yüzleri, geometrikeri söz konusu. Şiir işte tam burada kıvama gelmiş, yazarının ve okuyanın gözünde şiirleşmeye başlamıştır. Demek (kendi adıma konuşursam) şiirse konu (ki öyle) bilgi, duygu, anı, sorun, duruş, kişisel açılanmalar, teknik çözüm, ses düzeyi, bağlanma vb. birçok şiirbilimsel öge şiiri ele geçirmeye yetmiyor, geçmişten (buna genel ya da kişisel tarih diyebiliriz, zamanın tarihin üstünden ya da altından yoklanışı diyebiliriz) ve gelecekte (insanlık durumuna açılım, bağlanma, siyaset diyebileceğimiz bir '*idea*') beslenmek kaçınılmaz.

Bunları yazmamın tek nedeni genelde kendi şiiri yoklama, anlama derdim. Şiirinizi yoklama biçimim, yöntemim (?) konusunda sizi az çok uyarmış oldum. Ayrıca içtenlikle söylemem gereken bir şey (itiraf) daha var. Bugüne dek yalnızca bir hevesli olarak ve kalarak yaptığım şey, okuduklarım hakkında yazmak değildi, böyle yanlış bir izlenimi veriyor olsam da okuduklarım üzerinden kendim hakkında yazıyorum gerçekte, kendimi okurluğum içre açığa çıkarmaya, neden bunu ve öteki şeyleri yaptığımı bakmaya, anlamaya çalışıyorum. Ama bu bir karşılaşma, spor etkinliği, oyun. Top ayaktan ayağa sekerken (Eagleton bunu doğaçlama bir caz parçası yorumlama olarak örneklemişti) küçük oyuna büyük oyun eşlik etmektedir. *Ben* daha *benleşirken biz* yükselmektedir. Türümüzü insana yaklaştıran şey nedir dense ilk

usuma gelecek şey oyun(laşma)dan başkası olmaz. Sanat başlığında topladığımız şey; gönüllü, eşit, seçimli, özgürleştiren geçiciliği içinde kalıcı ya da tersi şey (*vice versa*) olmasın.

Sorulara dönersek, sizin Türkçeyle ilişkilene biçiminizin geleneksel-çağdaş ikilemine kendince ve sessiz sedasız bir çözüm ürettiğini baştan belirtmem kaçınılmaz. Bunu *poetik* bir söyleme çok da taşımadan, alçakgönüllü ve savsız bir yaklaşımla, söyleşinizde de belirttiğiniz gibi, halk şiirini, deyişini hiçbir zorlama belirtisi vermeden şiire aktardığınız açık. Dilimizin tüm (Türkçe) varlığının şiirinizden geçtiğini, burada en az borçlu olduğunuz geçmiş varlığın *İkinci Yeni* arayışları olduğunu düşündüm, hem de gerekçesiz. Sanırım siz başka düşünüyor, bağlantınızı bu çağcıl arayışlara dayandırılıyorsunuz. Ama '*folklor şiire düşman*' (Süreya) sözcüsüne tam katılmadığınızı da düşünüyorum. Geleneksel yaşam yordamlarının kendini dışavurma biçimlerini anlamıyorsunuz elbette halk kaynağından söz ederken. Çünkü şiirinizin kentsellik düzeyi ya da ölçeği çok yüksek ve şiir özneniz (anlatıcınız) taşra vurgunuza karşın kentli, hatta büyük kentli. Orada kendi yalnızlığı üzerine düşünebilen biri var, bundan şiir çıkartmayı, kotarmayı başarabilmiş biri. Külebi'nin belki bir adım berisi. Beni ilgilendiren ise bireşimin benim de anlayışıma yatkınlığı. Sizin çözmeye çalıştığınız şey Türkçeyi daha kendi kılarak çağdaş bireyin uçlarda seyreden katılma ve kopuş biçimlerini şiirin kapsamı içerisine almak. Olanaksız olmadığını yazdığınız şiir gösteriyor. En iyi çözümün ne olduğu gelecekte kaldığından ve bunu bilemeyeceğimizden sizinkinin en iyisi olduğunu söylemeyeceğim. *Hececileri* atlayarak bu yönde iki büyük atağı anmak isterim. Tanpınar'ı geçiyorum, Tarancı ve Saba'yı da (kendimce nedenlerle) ama Nazım ve Dağlarca'ya vurgu yapmak isterim. Nazım son yıllarının şiirinde hem dilin (aslında şiirin) bukağılarını attı, hem de kökene, kaynaklara gidebildi ve ortaya çıkan şey zamanı aşan bir bireşim oldu. Sizin Nazım konu edildiğinde çoğu da haklı nedenlerle bir duraladığınızı, sakınlı kaldığınızı sezinledim. Sözüünüzü esirgemediğinize göre sezinleme yetersiz bir sözcük oldu, daha kesin bir sözcüğe başvurabilirdim. Nazım ardı bir şairin, kendisine şiirin dikenli, sarp yolunda yolaçmasının ve bunun için göze alıp, cesur, hatta gerekirse de yanlış hesaplaşmalar içerisine girmesini çok doğru buluyorum. Çünkü günümüz şairinin işi yazılmışı, yazılmışın en iyisini aşmak değilse (dille ilişkiliyim bunu söylerken de) yaptığı işi yeniden düşünmesi gerektiğini düşünebiliriz. (Okur cephesinden diye sınırlayayım hadi.) Diğer örnek Dağlarca ise tersine başlangıç şiirlerinde Türkçe'nin kaynaklarını yağmalamadan tasarını ilerletmeyi düşünmedi. Onda şöyle bir sıkıntı duymadım desem yalan olur. Türkçeyi yoklarken halkın eyleyişini, jestini (gestus) yokladığını birebir düşünmemeliydi belki. Bu yoklamayı yerele, somuta, şiirinin bir alttürüne özgülemesi onu Nazım'dan ayıran kusurdu (diyeceğim de, üstelik size yazarken ne büyük ayıplar içerisinde bulunduğumu ayımsayıp yüzümün kızarmasını engelleyemiyorum. Kim oluyorum sahiden ben?) Ama bu kusurlar onu bir yandan da elmas yontucu, dil işçisi yaptı tuhaf bir biçimde. Olmayacak şey oldu, Dağlarca dil evrenini kökenle ilişkilene ne ve nasıl olursa olsun (bazen çok da naifti) esnetti, genişletti, Türkçe (şiir de elbette) kazandı Dağlarca'dan, Nazım'da olduğu gibi. Ama savaşın sonucu yalnızca stratejik, taktik kurmay çabalarının yetkinliğiyle ilgili değil. Bir dilin şiiri Nazım ya da Dağlarca'yla ne

başlar ne biterdi, asıl güç, öncüyü, ilk sözü besleyecek, destekleyecek, sürdürecektir, eylemlenecek orduydum, iyi donatılması umulur ordu. Ben orduyu oluşturan erlerle ilişkilim ve onların birlikte çıkardıkları sesle Sayın Budak, asıl dilin toplu yekınmesine diyorum gözümü. (Ne olacaksa?) Toplum dille uygun adımlanamayınca toplumsal bunalım dili kaplumbağa ya da salyangoz gibi içine çekilmeye, kendine gömülmeye zorladı. 50 sonrası siyasal yıldırı (risk), dili (şiiiri) sakınımlı kıldı. Kendi üzerine düşünen dil ayna evresinde öteki beni (Lacan) kavradı. Haklısınız, toplumcu gelenek dili kolayından dışarıdan bir nedene bağlama konusunda ıvecendi ama eleştirimiz ağısuz olmalı, bilmem katılır mısınız bana? Çünkü siyaset ve şiiir (ikizler) o gün bugün baskın yaşamaktadır, kafasını kaldırıp da fırçası, kalemi, sesi üzerine dönüp düşünecek zamanı olmadı, olsa da daha ivedi sorunlar olduğunu düşünenler kötü kötü baktılar (sizin de belirttiğiniz gibi) bu cesaretsiz ayrıkotlarına. Belki katılmıyorsunuz ama yaklaşık 60-70 yıldır siyasetlesizleşen bir toplumuz ve geldiğimiz yer tam da budur. (Şiiirlerinizde imaladığınız şiddetin kaynağı da bana konuyla ilgili görünüyor.) Olumsuzun içindeki olumlu *İkinci Yeni* kuşkusuz... Dil kendi güzelliğini yoklamanın derdinde dışarıya kapandı diyebilirim ve siz *İkinci Yeni*'ye sanırım bu dilin güzelliği, inceliği, edalanması nedeniyle borçlu olduğunuzu düşünüyorsunuz. Evet, ayırımındayım, unutmadan da buraya geçirmek isterim, bizim kuşağımız yerini, zamanını bulmuşken kaçırınların (aralık?) kuşağıdır. Dilin dışarıdan bir nedene (güncel siyasete) bükülmesine içrek nedenlerle de (bireysel yaşamınızın kaynaklarını kastediyorum, kendimden bilerek) karşıydınız, belki en başından. Oralarda değildik, siyasetin siyasetleşmesi gerekiyordu daha. *İkinci Yeni* bilinçli bir siyasal tutumdan çok, edilgin bir sinme, siyaset sandıkları şeyden kurtarılması gerektiğine inandıkları bir şeyi savunma biçimiydi. *Benleşmeye*, şiiirin şiiiri görmesine, onun büyük ve hoş ve savunulur yanılısamasının (:yaratılıştan güzellik) haklı olarak sahiplenilmesine atılmış anlamlı bir adım. Çünkü doruk tek başına kötü kılavuzdur ve şiiirin adımı sakınımlı, özenli, doruktakine değil yol üzerliğine, buralığına da bağlıdır. Yürüyüş de bir şeydir, belki de her şeydir ve doruk düşüncesi yürüyüşün olanağıdır (imkânı).

Dolayısıyla, sözün özü, 70 sonrası şiiirin derdi çoktu. 80 sonrası için aynı şeyi söylemeyeceğim. Bizi izleyen kuşak, çocuklarımız gibi, anımsamak değil de anımsamamak ne kadar kaynak olabilirse (bence olmaz) belleksizliğe (Çünkü belleğin çağrışımları kötü, olumsuzdu onların gözünde ve bizim gibilerin çocuklarımıza bakıp bakıp kahrolmaması bu nedenle olanaksızdı. Üstelik iyiniyetli cehennem yolu döşeyicileri de, kimseyi suçlamayalım, kendimizdik. Çocuklarımızı kurtarıırken yitirekoyduk.) marifetmiş gibi dört elle sarıldılar. Sıfırlama (reset) dedikleri şey, olabilirmiş gibi. Sorun dünyanın sorunuydu biliyorum. Bu kuşak bir yandan şiiir (gibi şiiirler) de yazdı önceki kuşaklar gibi. Siyaset değil siyasetlesizlik dili nasıl eksilttiyse şiiiri de öyle eksiltti. Siyasetlesizlik her şeyden önce belleksizlik ve belleksizliği seçmekten daha kötü bir siyaset olmazdı. Siyaset dağıldı, insan dağıldı, dil dağıldı, şiiir dağıldı. (Her şeylerden bir şey...oldu.)

Sayın Budak ardarda okuduğum dört kitabınızla, bu dağılmanın öngününde umarım son kez değil, bir an parlayan kılavuz yıldız, anımsatan, anımsamaya çağırın, yaşamlarımızın başka anlatılarının, hem hiç de daha kötü olmayan

anlatılarının geçmişte, daha dün gerçekleştiğini dile getiren bir çağrıya imza attınız gözümde.

Çağrı diyorum çünkü şiirinizi masaya koz olarak sürdürdünüz, şiirle tartıştınız, şiiri aynı zamanda birçok şeyin yanı sıra *silah* olarak da kullandınız. Bu şiire yakışırdı, en iyi ona yakışırdı. Yoksa bir ileti ya da bildiriden irkildiğiniz, şiirden böylesini ta en başından süzmek istediğiniz besbelli. Ben başka şeyi kastediyorum. Anımsamakta ısrar eden, direnen ve saklanmamış bir tutumu, şiiri bunun da aracı kılmayı... Sizin şiirinizde öncelikle dikkatimi bu çekti. Herkesin bir ayindeymişçesine (unutma ayini) sürü sepet belleksizliğe yazdığı, sorunla (kendimizle) yüzleşmeyi değil, onu varlık gözelerinden ayrı ayrı geçirmeyi değil, sıkışınca ilk usa getirilen çözümü, sıfırlamayı, *hadi baştan* başlamayı, *belki bu kez tutan* denediği günümüzde (Bu bitmeyen gün 40 yıldır kapanmadan, akşamını bir türlü bulamadan sürüyor neredeyse. Thatcher'ı, Reagan'ı, *Globalizasyon*'u anımsıyorum, 80 başlarını...) geçmiş özlemiyle (nostalji) ilgisiz, neredeyse kayıtsız, biçemci bir pekinlikle unutulmaması gerekeni buraya getiriyorsunuz. Getirdikleriniz yaşanmışlıklar ama yaldızlanmış, parlatılmış, iyileştirilmiş (restorasyon) olana değil, aktöresiz omurgasız bir yaklaşımla geçmiş bugünden işe yarayacak duruma getirmeye değil, iyi kötü nesi varsa tümüyle yeniden yüzleşmeye dönük bir hesaplaşmanın varlıkları.

Artık Sayın Budak, kendim başta kimseyi de yormak istemediğim için daha somuta inmeyi becermem gerektiğini, gevezeliği sürdürmemin size saygı eşliğini zorlayacağını bilerek, düşünmem gereken noktadayım. Kimsenin sabrını, hele sizinkini zorlayamam.

Özellikle ***Ahşap Anahtar*** ve ***Ev Zamanı*** yukarıdaki düşünceler çerçevesinde odaklandığım kitaplar ama sonrakilerden ayrımının her iki kitabın da söyleşilerinizde belirttiğiniz gibi bir tasara (proje) bağlanmasıyla ilgili olduğunu hemence eklemeliyim. Okur bir şairin şiirini en yüksek yere, yaşamın önünde kendi duruşunu irdelemeye yöneldiği bu yapıt dizisi için dizi arkasına bakmadan edemiyor. Un elenmiş, elek duvara asılmış (ki böyle değil sizin açınızdan, olmamalı da), gözetilmiş, geri çağrılan yaşamdan en etkili, belirleyici sahneler geride boşluk kalmayacak, her şey faş olacak biçimde bir dizi tasara bağlanmıştır. Sizi özgün kılan ve beni etkileyen, bunu yapıttan (şiir) ayrı düşünmemeniz. Çünkü sizi okuyunca anladım ki şiire, dizeye dönüştüremediğiniz hiçbir şeyi yaşamış saymıyorsunuz kendinizi ve bir bakıma dizeledikçe yaşamınız size geliyor. Yaşama serptiğiniz ağrı çekiyorsunuz. Okurunuz olarak şimdi söylemem gereken şey: *Rastgele! Hasadınız bol olsun!* Şimdilik iki tasar kitabınız var, daha önce tek izleğe (hatta imgeye) bağlı kitap-tasarınız olup olmadığından emin değilim. Bu yazar seçiminin benim için duyarlı (kritik) eşiklerden biri olduğunu belirtmeliyim. Bir başka yerde bundan söz ettiğimi anımsıyorum, uzatmadan geçiyorum konuyu. Öyle ya, yerinizi (yazınsal yerleminizi) oldukça belirleyip berkittikten, yedi düvele benimsettikten, yazımızın tarihine anlamlı bir kayıt olarak geçtikten sonra şu yaşamınızı şiire değil (Çünkü bunalım, Trier'ce söylersek '*kaos sürüyor*' demektir bu, şiir açık kalıyor, şiir yaralıdır ve yara kapanmadı, kapanmıyor, bu gidişle de kapanmayacak, demektir.) anılarınıza, güncelerinize, mektuplarınıza vb. yükleyebilirdiniz. Bu şiiri yazmış kişi ilgiyi artık hak etmiştir. Bunu iyi ki yapmadınız desem ayıp etmiş olur muyum ya da baltayı taşa vurmuş?.. Çünkü

hoşuma giden bir başka ve söylediklerimle çelişkili gibi görünen bir özelliğiniz daha var: Tartışmacılığınız (polemikçi yanınız). Şiire bile içinizden geçirdiğiniz nefesi aktarmada duraksamıyorsunuz. Öyle ya şiirse uğraşınız ve siz şairseniz, size degen ya da dokunduğunuz her şeyin 'altın' olmasa da şiir olması beklenir (*idea*). Silah derken söylemek istediğim buydu. Yıkım güçlü, umutsuzluğumuz derin, çıkışsız olabilir. En kötü durumda bile direnişi (betonu delen çiçek, sanırım sizin de kullandığınız ya da alıntıladığınız bir imge) şiire soyunmuş şairden başka kim düşünebilir. Karanlığa dil çıkarma bile (alay, yergi, karayergi, vb.) şiir bedenine eklenir. Gelgelelim tartışmalarımızda, şiir tarihimizde (aslında genel olarak yazın tarihimizde) yetmezlik duvarına her kezinde bindirdim. Ortalama düzey çok düşük ve sıra dışı kavrayışlar ortalamayı olması gereken düzeye çekmeye yetmemiş gibi sanki. Egemen olduğum, sözü uluorta savuracağım bir şeyden söz etmiyor, ama yine de (haddimi aşarak) söz ediyorum işte. Şunu bir türlü anlayamadım Sayın Budak. Bu şiiri yazan insan şiiri böyle mi tartışır? Şiiri yazıp şiiri çok da güzel tartışan insanlar kuşkusuz var, oldu, bildiğim bilmediğim. Siz bunu şiirinize doğrudan yapıyor, hem de iyi yapıyorsunuz. Türkçe yazılmış tüm şiiri kendi bahçeniz ya da tarlanız olarak görmenizden mutlu oldum. O bağdan bahçeden derlenen anlatılar, dizeler, sözcüklerle siz kendi harmanınızı kaldırıyor, buğdayınızı savuruyor, has ekmeğinizi pişiriyorsunuz. Çünkü o şiir bahçesi ya da tarlası en çok sizindir, şairindir ve kimsenin de mülkü değildir, orası şiirin kamusudur.

Şiirin tezlenmesi ya da karşı-tezlenmesi aynı zamanda bedenleşmesi de demek, ki sizin gibi birkaç şairin dolayımı vurgusu sonraki kuşaktan kimi şairlerde şiir-beden-varlık ilişkilerini aydınlattı, önaldınız bence. (Önemli örneklerden biri Birhan Keskin'dir.) Beden aynı zamanda yerçekimi, ağırlık, bir oylumun dolması ve eşzamanlı devinim demek olduğundan şiirinize şiirsel varlığın kımıldısını ayırımsadım diyeceğim (ileri giderek). Yazdığınız şiir, kimi örneklerde masaya (buna isterseniz yaşam da diyebilirsiniz) sürülen ayartıcı, kışkırtıcı kâğıt, bazen joker işlevi görüyor. Karşınızda, belki de size dönük bir yıldırı duvarı gibi yükselen yaşama karşı; *elini (restini) görüyorum*, dercesine, bir eli, şiiri açma, kozlanma girişimi, direnişi, yükselişi. Şiirinizin, Sayın Budak işte benim açımdan özgün yanlarından biri özellikle bu oldu. Ben işte buna öz siyaset diyorum, şiirin siyaseti. Aslında bu sizin şiiri arıtma yaklaşımınızı destekliyor, özellikle belirtmek isterim. Tartışma ve bedeni tüm varlık içeriğiyle yaşama sürmenin kendisinde bir eşitlik, elbette kardeşlik ve haliyle özgürlük varsayımı önseldir (*a priori*). Fransız Devrimi'ni ya da genel olarak devrimi düşünüyorum yazarken. Ama bayraklar, savsözler irak dursun. Siz sizden önce belli bir aşamaya getirilmiş, olgunlaştırılmış bir *şiir kullanımının* (Şiir yalnızca okunmaz. Sizce de öyle mi?) yorumcusu değilsiniz, yanlış anlamayın. Tersine kurucu, yapıcı, deneyci bir yeriniz olduğunu düşünüyorum şiiri çokişlevli, yaşamlı kılma girişimleri içerisinde. Bence yolaçıcılarımızdan biri sayılmalısınız, kendinizi ilgisiz göstermenize karşın. Daha önce ise eksik olan cesaretti belki de. Ama şiir aynı zamanda cesareten besleniyor sanki. Sizin şiiriniz cesareti doğrudan şairini masaya sürmeyi göze alarak deniyor. Şair aynı zamanda insan (mı?)

Bir beden kendi bedenliğinden görüleştigi için öteki bedene er geç toslar. Şiir şiire bindirir, çarpmamak için kımıldar, çekilir, dolanır, ama moleküller köpürür,

köpükten deniz çıkar. Şiir kendi iyisini siler, hatta yerle bir ederek öteki dalgaya geçer. Kitap ya da şiir-tasar derken kastettiğim buydu. Siz böylesi bir eylemin de içinde görüldünüz bana. Yukarıda duruşunuza, jestinize ilişkin yorumumu da destekliyor bu özelliğiniz.

Nerelere savrulduğumu görüyorsunuz ve bu mektubu bıçak gibi kesip bir yerinden kırmam iyi olacak. Şiirle tartışmanız ve dışarıdan kaynaklara içtenlikle başvurmanız, hatta kendi şiirinizin içinde yine kendinize gönderme yapmanız, şiirinizi aynı zamanda kendinizle de bir konuşma (iç monolog) olarak gördüğünüzü düşünmeme yol açtı. Bunu şiirinizin duygu aralığı ya da perdesiyle (tınısı, tonu da diyebilirdim) ilgili, sizin şiirimizdeki yerinize önemli katkısı olan özgül bir yapısal çözümünüz olarak algıladım ve bunun için de ayrıca kutluyorum sizi (şiirin ve sizin okurunuz olarak).

Tabii özellikle **Ahşap Anahtar**'ın şiir yayın serüvenimizde sıra dışı bir yeri olduğunu, şiirimizin yıldız haritası çıkarılırken bir bağlantı, düğüm noktası oluşturacağını, hatta şimdiden oluşturduğunu geçerken belirtmem gerek. Ama yazarken açıkçası sakınımlıyım, çünkü **Ev Zamanı**, daha az oranda **Sana Bakmak**, **Okyanus Görmüş Gemi**'nin hakkını yeme kaygısı içerisindeyim. Şu an, mektubumda daha çok şiirinizin olabildiğince ortak paydasıyla ilgiliyim ve burada kalma yanlısıyım. Çünkü yazı bitmeyecek bu gidişle. Yinelemelere, anlamsız yerlere sürüklenecek.

Öyleyse özellikle dilsel ekinimizin olanakları içre dışavurduğu ortaklaşa duyarlık birikimimize çağdaş şiir geleneğimizin özel bir kanalla katkıda bulunduğu dilin duyguyla başatme öyküsüne birkaç tümceyle değinmem gerekecek. Öykü sıradan denebilecek kerte yalın Sayın Budak. Şiirsel dışavurum duygulara rağmen, duyguyla ilgisizdir diyeceğim ama sınırımı aşmış olabilirim. Şiir belki de (bakın yine sivri ve kibirli bir yargı geliyor) duyguları eğitmek ve anlatıma kavuşturmak, etkili kılmak için yazılıyordur. Tabii ki böyle değil ama 'böyle değil'i açıklamak da kolay değil. Sizin yazdığınız şiirin bir başka önemli özelliği de bana göre tam bu. Siz doğanın içindeki yabanıl hayvanı, en geniş anlamıyla duyguları, anlatılabilirliğe artık inanmış biri (bir şair) olarak, ele gelir, görünür duruma sokmak, biçimlenmiş bir somuta, anlatıma (ifade) bağlamak, kavuşturmak için özenli, pürdikkat bir çaba içindediniz ve şiirlerinizdeki sağlamlık, umulanın ya da sanılanın tersine buradan kaynaklanıyor olabilir. Geçmişin anlarını (önemli ölçüde içselleştirilmiş, ben'leştirilmiş çatışmaları ve yansımalarını) güne getirmek, göstermekten (fetiş) çok o karmaşalar içindeki (kaotik) doludizgin, hatta çıldırı içinde anları dizginlemek, sizin (dolayısıyla okurun) kılmak için, kıvama, biçime getirmek, ele geçirmek, dokunulur kılmak için yazıyorsunuz. Şiirinizin rahatlığı arkasında böyle sıkı bir düzen kaygusu, emek yoğun evcilleştirme, yani aslında ortak insan paydasına sunma çabasını özenli bir bakış ayırımsayacaktır. Orhan Koçak'ın da değindiği bir konu sizinle ilgili yazısında ve Oedipus konusunda sakınımla onun yorumuna katılmamı da olanaklı kılan şey. Sizin Oedipal altyapıya oldukça biçimsel, hatta stilize yaklaşımınız, şiiri biçime getirme arayışınızla daha ilgili gibi görüldü bana. Yoksa Freud'u kalıplaştırarak özyaşama (şiire) uygulama düşüncesinde (Elbette sizin yerinize düşünmem.) şiire ters düşebilecek bir şeyler olduğunu ileri sürebilirdim, yapaylık izlenimimle birlikte. Sizin

derdiniz sanki Freud anıştırmaları üzerinden Freud'u aşan bir bağlamla ilgili. Onu da ben, *duyguyu yontmak ve biçime getirmek, görünür kılmak* konusunda diliçi bir işçilik olarak anlıyorum ve geriye bakıyorum. Çağdaş şiirimizin kısa sayılabilecek yaşamı boyunca toplumbilimsel, tarihsel nedenlere bağlı olarak (diyelim) kendimizi dışavurma, anlatmamızın geleneksel yordamlarıyla bir hesaplaşma hep süregeldi. şiir zaten Türkçeye böyle, bu nedenle geldi. Duygular tartışmak, ölümüne kavga etmek için işe yararlı belki, ama gerçek şiir için yetmezdi. Karelemi (matris) çapraz iki uçtan ilişkilendirirsek simgelere, düzgünlere, kalıplara (mazmun) varırdı iş. Öyle de oldu uzak geçmişte. Fıkraları sayısallaştırıp herhangi bir sayı seslendirildiğinde fıkrayı anımsayıp gülmeye giderdi sonu. Laf ebeliğini bırakıp sadede gelirim şiirinize ilgili varmak istediğim yer şu: Haşim'lerden, Tanpınar'lardan, Dranas'lardan, Tarancı'lardan, Saba'lardan, Necatigil'lerden, vb. süren çizgide siz biraz daha yakınsınız şiirin duygusunu şiirin içinden, ödün vermeden yapılandırmaya, biçime kavuşturup varlıklaştırmaya. Böylece duygulardan şiire çıkan yorucu uğraşta şiirinizi bu çizgiye özgü bireşim olarak algıladım aynı zamanda. Zaten **Ahşap Anahtar**'da Oedipal (Freudcu) ima öyle açıktı ki ilk okumamda sizin kendinize tinçözüm (psikanaliz) uyguladığınızı düşünmekten anında vazgeçtim. Okurunuzu yemleyerek okurluğunu aşması konusunda kışkırtıyordunuz sanki. şiirinize yaşamınızı eşleştiren, yazdığınız şiiri kişisel dışavurumunuz olarak gören bakışaçıları da sözkonusu olmalı. Yapıtınız buna elveriyor ve ben bunu (kendime ve benim gibi okurlara pay çıkararak) okuru bölme, okurun içinden okuru çıkarma, okurun şiiri arayıp bulma dürtükleme olarak anlamaya yatkınım. Böylesinin daha hoşuma gideceğinden kaynaklanabilir yatkınlığım kuşkusuz ve sizin niyetinize yaklaşmamış olabilirim kendi kötü zevkim yüzünden. Hiç sakıncası yok, öyle değil mi? Tinçözüm şiir değil sonuçta, şiirin marifeti de olamaz, olsa olsa şiirin gereçlerinden biridir ve unutmamaya çalıştığım; para gibi imgenin de iki yüzü olduğu gerçeği.

Öte yandan söylemek istediğim şey yapıtınızda yaşamınızın hiç yankılanmadığı, şiirinizin özünde yaşamla derinlemesine ve temelden bir hesaplaşma içermediği asla değil. Bunu kendimi düzeltmek için belirtmem gerek var mı bilmiyorum. Yazımın girişinde bunu anlatmaya çabalamıştım zaten. Yine de hesaplaştığınız yaşam başka ve oradadır ve hesaplaşmanız bitmeyecektir. Kendinizi anlatırken bile yazdığınız başkasının şiiridir. şiir bir yaşama sığmaz, katılacağınızı umduğum bu yargıdan öteye uzanmaz anlatmak istediğim şey. Tüm bunların doğru olup olmadıklarını ise lütfen sormayın. Çünkü bir yanıtım yok, daha doğrusu var: Bilmiyorum.

Hemen hemen hiçbir şey yazamamışken iki konuya değinip, yine de okumaktır doğru ve sonul eylem, ilkesinin altını çizerek, mektubumu geçiçi olarak kapatayım diyorum.

Sayın Budak, şiirinizin alımlanması hakkında bir sorun yaşamadığınız izlenimini edindim özellikle söyleşilerinizden. Çünkü dille şiir üzerinden ilişkilene biçiminizde doymuş, özümsemiş, olgunlaşmış bir hava var. Sıra yaşamın sahnelenmesinde ve gösteriminde gibi... Çağıracağınız şeyin seçimini yalnızca kendiniz için değil okurunuz için de yaptığınızı düşünüyorum. Hepimizin anılarını, yükselişini ve çöküşünü, yarılışını ve sancılarını çağırılıyorsunuz aynı zamanda. şiiri ötekinin şiiriyle geriyorsunuz, *beninizi* ötekinin *beniyle*. Göndermeleriniz kendi şiirinize çıkıyor eninde

sonunda. Özneniz (yani siz) kıyılarını döven çalkantılı su gibi, kendini ağulu dille sokmayı göze alacak düzeylerde hırpalanarak ve sahiplenilerek ilerliyor. Özyıkım denli özyüceltime de mesafelisiniz. Dolayısıyla bu şiiri okuyan kişi (örneğin ben) size göz hizasından, kardeşlikten bakıyorum. Sizi dinleyebilir, anlayabilir, size anlatabilirim aralığında, hizasından... Şiirinizi eşitlikçi anlayışınız temelinden kavramayı önemsiyorum. Bizlerden birleşiyorsunuz şiirdeki duruşunuz, yerinizle. Buncasını söylemem, yukarıda utanılası herzelerim yerine, yeterdi. Şiir bir eli ötekine bağlayan halka, zincir... Kardeşlik belgisi. Tümü bu.

Son olarak Orhan Koçak'ın üzerinde durduğu şey hakkında birkaç söz... Yerleşik, aktarılmış anlamlara bağlılık şiirde her zaman bir bocalamanın, yeni biçimde anlatmanın sonucu mu bilemiyorum. Şiir öte yandan birikimlerini savuramayacak denli geçmişle ilişkilidir de. Sanki mesele insan odaklı anlatıyı alışkanlıkların dışında yeniden yorumlamak, şiir kılmakla ilgili... Türümüzün tarihi takınaklı bir tarihtir ve evet, kapanma dönemlerinde bildik, tanıdık imgeler, tutamaklar güven verir, ayakta, sağ kalmayı sağlayabilir ama şairden, şiirden beklenen tam da buradan itibaren başlamaz mı? Bize tutucu, takınaklı yinelemeler gibi gelen şey başka bağlamlar (paradigmalar) içinde yeni kavrayışlara giden yolun biçimleri olabilir mi?

Babalarla hesaplaşma da bir başka çekici konu Sayın Budak. Bu yoruma da katılıyorsunuz sanki. Ama yalnızca **Ahşap Anahtar** için değil, her şair ve yazılan şiir için böyle değil midir durum? Bunu babanın (adı, büyük öteki) altilmesiyle ilişkilendirsek bile, yalnızca bu dar yorumla yetinmesek daha iyi olmaz mı dersiniz?

Gördünüz. Kitaplarınıza ayrı ayrı bakamadım, izleklerinizi ele alamadım, şiiri kurma yönteminize giremedim, şiirimizdeki yerinize ilişkin bir yaklaşım sergileyemedim, şiiriniz hakkında (bana sorarsanız) doğru dürüst bir şey söyleyemedim ve geldiğim bu yerde bırakın söyleyememeyi, şu yazımın gerekip gerekmediği konusunda bile daha da ikircikliyim.

Şiiri yazan biriyle şiiri hakkında konuşmak tuhaf gelmez mi size de?
Bağışlayın.

Dipnot:

Sizce sakıncası yoksa bu kurmaca mektubumu kendi sitemde 2016 Okumalarım içinde yayınlamak istiyorum Abdülkadir Bey. Ama ne yazdığımı önce okuyacağım. Noktayı koyduğum şu an yazdığım şeyi ben de bilmiyorum.